

مقایسه ویژگی‌های اجتماعی و خانوادگی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی شهر بوشهر

فریبا تشکری^۱

^۱ کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های اجتماعی و خانوادگی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی شهر بوشهر انجام گرفته است. روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان آسیب‌دیده و عادی شهر بوشهر می‌باشد. از بین زنان آسیب‌دیده و عادی شهر بوشهر تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند؛ که برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای استفاده شد. در این تحقیق جهت جمع‌آوری اطلاعات از دو پرسشنامه عوامل اجتماعی مؤثر بر انحراف زنان و دختران آسیب‌دیده و در معرض آسیب مراکز بازپروری بهزیستی و پرسشنامه شرایط خانوادگی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آمارهای توصیفی مانند میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی و روش‌های آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد بین ویژگی‌های اجتماعی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد، بین ویژگی‌های خانوادگی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های اجتماعی، ویژگی‌های خانوادگی، زنان آسیب‌دیده اجتماعی، زنان عادی، شهر بوشهر

مقدمه

شخصیت به مجموعه صفات رفتاری باثبات فرد اشاره دارد (ویتن وین؛^۱ ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۳). میلون^۲ (۲۰۰۰). این ویژگی‌ها ذاتی و فراگیر بوده و ماتریس پیچیده‌ای از پیش‌آمادگی‌های زیستی و یادگیری را تشکیل داده است. نظریه‌های شخصیت با استفاده از دیدگاه‌های صفات و همچنین دیدگاه‌های زیستی – روانی اذعان می‌دارند که شخصیت، نقش حساسی در پیش‌بینی سازگاری دارد (قلی زاده و همکاران، ۱۳۸۹). در مدل پنج عامل بزرگ کاستا و مک کرا^۳ اعتقاد بر این است که شخصیت از پنج بُعد نسبتاً مستقل تشکیل شده است که طبقه‌بندی معناداری را برای مطالعه تفاوت‌های فردی شکل می‌دهد (روبی، براون و بلای،^۴ ۲۰۰۵). عامل برون‌گرایی شامل تمایلات رفتاری بیرونی و ارتباطی نظیر اجتماعی بودن، پرحرف بودن، قاطعیت، هیجان‌خواهی و فعال بودن است (مک کراف،^۵ ۲۰۰۲). عامل روان‌نژندی تفاوت‌های فردی را در تجربه ناکامی نشان می‌دهد و نشانگر استعداد تجربه‌ی احساسات منفی است و همراه با رفتارهایی نظیر نگرانی، افسردگی، عاطفی بودن و اضطراب است. این افراد در تنظیم هیجان‌ها مشکل دارند و این امر باعث کاهش توانایی آن‌ها در تصمیم‌گیری و مقابله مؤثر با استرس می‌شود (هافستد و مک کرا،^۶ ۲۰۰۴؛ هوارد،^۷ ۲۰۰۴). عامل توافق‌پذیری یا سازگاری ویژگی‌های رفتاری اعتماد، انعطاف‌پذیری، همکاری و تحمل را نشان می‌دهد (کاستا و مک کرا،^۸ ۲۰۰۲). عامل وظیفه‌شناسی مسئولیت‌پذیری بر قابل اتکا بودن و مسؤولیت پذیر بودن فرد دلالت دارد و به میزان پشتکار و تلاش او در رسیدن به هدف‌هایش اشاره می‌کند و آخرین بعد نیز گشودگی باز بودن به تجربه است که به خلاقیت علمی و هنری و تفکر واگرا مربوط می‌شود (جاج و هلر و مانتا،^۹ ۲۰۰۲).

از جمله ویژگی‌های دیگر تمایز افراد با یکدیگر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی می‌باشد که شامل سن، جنسیت، سطح تحصیلات، وضعیت تأهل، وضعیت خانوادگی، سطح اقتصادی، روابط خانوادگی، وجود مشکلات جسمانی و مشکلات روانی می‌شود. نابسامانی خانواده، فقر اقتصادی، اعتیاد، جامعه‌پذیری ناقص و ضعیف بودن پیوندهای اجتماعی از مهم‌ترین ویژگی‌های جامعه‌شناختی و تنوع‌طلبی، هیجان‌طلبی، نداشتن تعادل عاطفی، رفتاری و ضعف هویت اخلاقی از مهم‌ترین ویژگی‌های روان‌شناختی در زنان می‌باشد (فاتحی و همکاران، ۱۳۸۹).

پیچیدگی رو به رشد روابط اجتماعی، سست شدن روابط عاطفی حاکم بر خانواده، جوان بودن جامعه و مهاجرت بی‌حساب به شهرهای بزرگ و افزایش حاشیه‌نشینی، از جمله عواملی هستند که زمینه‌گسترش انحرافات اجتماعی را فراهم کرده‌اند.

^۱ Viten Vin^۲ Milon^۳ Costa and Maccra^۴ Ruby, Brown and Bly^۵ Mac kraph^۶ Hofstede and Mac Lycra^۷ Howard^۸ Costa and Mac Lycra^۹ Jaj and Heler and Manta

ادامه این وضعیت، به ویژه در حوزه انحرافات زنان، سلامت و امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی خانواده‌ها و حتی امنیت سیاسی جامعه را تهدید می‌کند. کانون خانواده همواره تجلی‌گاه عشق و زندگی است و طلاق بحرانی است که باعث از هم گسستن این کانون می‌شود (کاپلان، ۲۰۰۷). خانواده اولین سازمان اجتماعی است که فرد در آن زندگی می‌کند. خانواده اساساً یک کانون کمک، تسکین، التیام و شفابخشی است. خانواده کانونی است که باید فشارهای روانی وارده شده بر اعضای خود را تخفیف دهد و راه رشد و شکوفایی آن‌ها را هموار کند (ثنایی، ۱۳۷۹). در این بین مشکلات زناشویی می‌تواند باعث ناسازگاری-هایی در زندگی افراد شود و به اعضای خانواده آسیب برساند (فرهنگی، ۱۳۸۴). با توجه به گذار جامعه ما از جامعه سنتی به صنعتی و مدرنیسم، مشکلات خانواده و آسیب ارتباطی و نقش‌ها یکی از معضلات مهم در حیطه بهداشت روان خانواده‌ها است. مراجعات فراوان به مراکز خانواده‌درمانی و مداخله در بحران و افزایش رفتارهای کمک‌خواهانه تخصصی نشان از وجود یک معضل جدی در بهداشت روان خانواده است (ابراهیمی، ۱۳۸۷).

از جمله اهداف هر جامعه، زندگی اجتماعی مبتنی بر نظم و امنیت است. در جامعه‌ای که هنجارهای اجتماعی شکسته شود، انسجام اجتماعی از بین می‌رود و هرج و مرج سبب اختلال در نظم اجتماعی، مخدوش کردن حس اعتماد و اطمینان عمومی و در مواردی فروپاشی نظام اجتماعی می‌شود. زنان در خانواده و جامعه نقشی مهم و اساسی دارند، لذا اگر این طبقه از جامعه دچار تزلزل و انحراف شوند، کل جامعه تهدید و ملتهب خواهد شد. غالباً ادعا می‌شود که جرم‌های زنان بازتابی از جایگاهشان در اجتماع است. به‌طور کلی وضعیت اجتماعی و اقتصادی رابطه نزدیکی با میزان و نوع جرم زنان دارد و نتایج نشان می‌دهد بیشتر مجرمین زن با اقتصاد ناسالم و مساکن غیررسمی در ارتباط می‌باشند (برگدن، ۱۹۹۷). فروید می‌گوید بیشترین افراد ناسازگار و مسئله‌دار، وابسته به خانواده‌های آسیب‌دیده هستند و افرادی که مربوط به خانواده‌های پر کشمکش می‌باشند به سبب عدم برخورداری از آرامش روانی و عدم تمرکز و آشفتگی بیشتر در معرض رفتار ناسازگارانه و کجروانه قرار دارند (مرکز آموزش سازمان زندان‌ها، ۱۳۷۴). معمولاً جامعه‌شناسان مسئله اجتماعی را وضعیت اظهارشده‌ای می‌دانند که با ارزش‌های بیشتر مردم مغایرت دارد و معتقدند باید برای تغییر آن وضعیت اقدام کرد (رابینگتون و واینبرگ، ۱۳۸۳). در دهه‌های اخیر مفاسد اجتماعی و اخلاقی و آسیب‌پذیری زنان افزایش یافته است. سلامت روان عبارت است از: یک حالت پویا و کاملی از فقدان نشانه‌های بیماری و حضور نشانه‌های سلامت که دارای ابعاد ذهنی، روانی و اجتماعی است (کیس، ۲۰۰۳). بنابراین سوال اصلی تحقیق حاضر این است که چه تفاوتی بین ویژگی‌های اجتماعی و خانوادگی زنان عادی و آسیب دیده اجتماعی شهر بوشهر وجود دارد؟

فرضیه‌های تحقیق

- بین ویژگی‌های اجتماعی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- بین ویژگی‌های خانوادگی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

^۱ Bergdem

^۱ Robington and winberg

^۱ Keyes

مبانی نظری

امروزه جوامع گسترده به دلیل پیچیدگی‌های خاصی که در این نوع جوامع وجود دارد، با مشکلات و مسائل فراوانی در زمینه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی روبرو هستند و همیشه همراه با پیشرفت با انواع آسیب‌های اجتماعی روبرو بوده‌اند. مسائل مربوط به آسیب‌های اجتماعی از دیرباز در جوامع بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است. هم‌زمان با گسترش انقلاب صنعتی، دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از نبود امکان برآورده شدن خواست‌ها و نیازهای زندگی باعث گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، اعتیاد، بزهکاری، سرقت، انحرافات جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است. انسان عنصری اجتماعی است و در نظام خلقت او چنان آفریده شده که قادر به زندگی در تنهایی نمی‌باشد. نیازهای حیاتی انسان عمدتاً نیازهای اجتماعی‌اند، انسان به تولید به تناسل و تولد به ایجاد امنیت و انتقال معرفت نیاز دارد و برای تأمین این نیازها راهی جز همکاری با دیگر انسان‌ها و کار گروهی و ارتباط گروهی ندارد. نقش خانواده به عنوان کوچک‌ترین واحد اجتماعی یا کارکردهای مختلف آن، می‌تواند هم در جنبه مثبت آن یعنی ایجاد کانون آرامش و هم در جنبه منفی یعنی ایجاد آسیب اجتماعی، بسیار مهم و تأثیرگذار باشد.

ریف^{۱۳} و همکاران (۱۹۹۷؛ به نقل از ویسینگ و فوری،^{۱۴} ۲۰۰۰) یک الگوی چندبعدی از سلامت روان‌شناختی را مفهوم‌سازی و عملیاتی کرده‌اند. بر اساس این الگو ویژگی‌های روان‌شناختی عبارت‌اند از:

۱- پذیرش خود: به نگرش مثبت خود، شناخت جنبه‌های مختلف خود که می‌تواند مثبت یا منفی باشد و احساس مثبت درباره گذشته خود.

۲- رابطه مثبت با دیگران: داشتن رابطه گرم، رضایت‌بخش و توأم با ارتباط دیگران، توجه به سلامتی و خشنودی دیگران، احساس همدردی قوی با سایر افراد.

۳- خود پیروی، مستقل و خودمختار بودن: توانایی مقاومت در برابر فشارهای اجتماعی، توانایی تنظیم رفتار از درون و ارزیابی خود به وسیله معیارهای شخصی.

۴- غلبه بر محیط: داشتن حس غلبه و برتری بر محیط، مهار کردن ارائه پیچیده‌ای از فعالیت‌های بیرونی استفاده مؤثر بردن از فرصت‌های به عمل آمده، توانایی انتخاب یا ایجاد زمینه‌های مناسب برای نیازها و ارزش‌های شخصی.

۵- هدفمندی در زندگی: داشتن هدف و جهت در زندگی، معنی دادن به زندگی در حال و گذشته، داشتن عقیده و باوری که به زندگی هدف می‌دهد.

۶- رشد شخصی: احساس رشد ممتد داشتن خود را در حال رشد و تحول دیدن، گشاده‌رو بودن برای تجارت جدید، داشتن حس تشخیص، توانایی بالقوه خود (باباپور خیرالدین و همکاران، ۱۳۸۲).

کلمه شخصیت معادل کلمه **Personality** انگلیسی است در حقیقت از ریشه لاتین **Persona** گرفته شده که به معنی نقاب یا ماسکی بود که در یونان و روم قدیم بازیگران تئاتر بر چهره می‌گذاشتند. این تعبیر تلویحاً اشاره بر این مطلب دارد که شخصیت هرکس ماسکی است که او بر چهره خود می‌زند تا وجه تمیز او از دیگران باشد (فکوهی، ۱۳۸۱)

شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و تمایلات نسبتاً پایداری است که مشترکات و تفاوت‌ها در رفتار روانی افراد را که دارای استمرار زمانی است، مشخص می‌سازد و ممکن است در همان لحظه به آسانی به عنوان پیامد مجرد فشارهای اجتماعی و

^{۱۳}Rif

^{۱۴}Vysing savings

زیستی درک نشود. به عبارتی شخصیت، بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد است که شامل الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آن‌هاست. با این وصف، ویژگی‌های شخصیت بر تفاوت‌های بین افراد تمرکز دارد. ترکیب و تعامل ویژگی‌ها مختلف است که شخصیت یک فرد را تشکیل می‌دهد و این برای هر شخص، یگانه و منحصر به فرد است (جان،^{۱۵} ۱۹۹۸).

شخصیت به همه خصلت‌ها و ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که معرف رفتار یک شخص است، از جمله می‌توان این خصلت‌ها را شامل اندیشه، احساسات، ادراک شخص از خود، وجهه نظرها، طرز فکر و بسیاری عادات دانست. اصطلاح ویژگی شخصیتی به جنبه خاصی از کل شخصیت آدمی اطلاق می‌شود (فکوهی، ۱۳۸۱).

هیلگارد^{۱۶} شخصیت را الگوهای رفتار و شیوه‌های تفکر که نحوه سازگاری شخص را با محیط تعیین می‌کند تعریف کرده است. در حالی که برخی دیگر «شخصیت» را به ویژگی‌های «پایدار فرد» نسبت داده و آن را به صورت مجموعه ویژگی‌هایی که با ثبات و پایداری داشتن مشخص هستند و باعث پیش‌بینی رفتار فرد می‌شوند تعریف می‌کنند.

پیشینه تحقیق

حاجی زاده و خدایی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان اثربخشی آموزش تاب آوری در کاهش افسردگی و اضطراب زنان آسیب دیده نگهداری شده در بهزیستی شهرستان تبریز، نشان دادند که آموزش تاب آوری سطح افسردگی و بر میزان اضطراب زنان آسیب دیده نگهداری شده در بهزیستی تاثیر دارد و باعث کاهش اضطراب و افسردگی در زنان می‌شود. بنابراین توجه به آموزش تاب آوری نقش مهمی در کاهش مشکلات روان شناختی زنان دارد.

محمدنسل (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی آثار برنامه‌های تلویزیونی، به این نتیجه دست یافت که رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی و بخصوص تلویزیون در هدایت و تربیت و بالا بردن شعور اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کند و به عکس در صورتی که برنامه‌های آن بدون کارشناسی یا هدف آن برخلاف خیر و صلاح عمومی باشد، می‌تواند باعث گمراهی، انحراف و فساد مردم شود. با تبدیل خانواده گسترده به هسته‌ای و با افزایش جمعیت شهرنشین، بخشی از کارکرد جامعه‌پذیری که در گذشته یگانه عامل آن خانواده بود به رسانه‌های جمعی واگذار شده است و بدین ترتیب رسانه‌های جمعی در انتقال اطلاعات و آگاهی نقش مهمی یافته‌اند.

مهدوی (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان پیشگیری از جرم (پیشگیری رشد مدار)، به این نتیجه دست یافت که برای پیشگیری از بزهکاری نوجوانان پیشگیری وضعی از جرم با راهکارهای پیشگیری رشد مدار و جامعه مدار باید نقاط کور یکدیگر را روشن ساخته تا به این ترتیب از دستاوردهای متقابل هم در جهت تکمیل روش‌های پیشگیری از بزهکاری که هدف مشترک همه آن‌هاست؛ و جلوگیری از افراط و تفریط‌های بی‌جا در رابطه با مشکل بزهکاری کمال بهره‌برداری حاصل شود. نتیجه دیگری که می‌توان اشاره کرد این است که در بسیاری از موارد، مرز بین بزهکاری و بزه دیدگی طفل مبهم بوده و تشخیص آن بسیار دشوار است. با توجه به رابطه‌ی موجود بین بزه دیدگی و بزهکاری طفل، مبارزه با بزه دیدگی می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری از بزهکاری، ایفا نماید. به طور کلی، سیاست جنایی ایران در این زمینه می‌بایستی مبتنی بر مبارزه با بزه دیدگی و

^{۱۵}Jan

^{۱۶}Hylgard

حمایت از طفل بزهکار باشد. به این معنی که باید با هرگونه بزه دیدگی طفل مبارزه نمود (حتی با اعزام به نهادها و مؤسسه‌ها) و برای طفلی که اعمال و رفتار او موجب نقض قواعد کیفری گردیده، تدابیر اصلاحی و حمایتی را در پی گرفت.

نوع و روش تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی می‌باشد.

جامعه آماری و نمونه مورد تحقیق

جامعه آماری این تحقیق شامل زنان آسیب‌دیده و عادی شهر بوشهر می‌باشد. حجم نمونه مشتمل بر ۲۰۰ نفر می‌باشد که از بین جامعه آماری برگزیده شدند. گفتنی است این تحقیق دارای دو جامعه آماری بود که شامل جامعه زنان آسیب‌دیده و جامعه زنان عادی می‌باشد که از هر یک به طور تصادفی نمونه موردنظر انتخاب گردیدند. نمونه به دلیل محدودیت محقق در انتخاب این گروه در سطح شهر، از زنان آسیب‌دیده ساکن در مرکز نگهداری وابسته به انتخاب شد. از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای استفاده شد.

ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات

ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات، شامل پرسشنامه عوامل اجتماعی مؤثر بر انحراف زنان و دختران آسیب‌دیده و پرسشنامه شرایط خانوادگی می‌باشد.

روش‌های آماری تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها از آمارهای توصیفی مثل میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی استفاده شد؛ و برای آزمون فرضیه‌ها از آمارهای استنباطی مثل ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

برای بررسی طبیعی بودن نمرات به دست آمده از آماره‌های کجی و کشیدگی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: کجی و کشیدگی برای بررسی نرمال و طبیعی بودن متغیرهای پژوهش

متغیرها	کجی	کشیدگی
عوامل اجتماعی	-۰.۳۸۹	-۰.۵۲۱
عوامل خانوادگی	-۰.۶۲۱	-۰.۶۳۸

همان‌طور که در جدول ۱، مشاهده می‌شود همه متغیرهای فوق از آنجا که آماره‌ای بین ۲+ تا ۲- دارند، دارای توزیع نرمال و طبیعی می‌باشند؛ بنابراین این پیش‌فرض در پژوهش حاضر رعایت شده است.

جدول ۲: آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و آزمون شاپیرو - ویلک برای آزمون نرمال بودن داده‌ها

آزمون کلموگروف - اسمیرنوف			آزمون شاپیرو - ویلک		
آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری	آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری
۰.۸۹	۱۹۹	۰.۲۵۴	۰.۹۱۱	۱۹۹	۰.۳۱۱
۰.۹۲	۱۹۹	۰.۳۹۴	۰.۸۴۱	۱۹۹	۰.۲۵۱

با توجه به نتایج جدول ۲ سطح معنی داری متغیر ویژگی‌های اجتماعی در آزمون کلموگروف - اسمیرنوف ($\text{Sig} = 0/254$) و در آزمون شاپیرو - ویلک ($\text{Sig} = 0/311$)، به دست آمد. سایر متغیرها در جدول بالا مشخص می‌باشد. با توجه به اینکه در آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و آزمون شاپیرو - ویلک سطح معنی داری تمام متغیرها بالاتر از $\text{Sig} = 0/05$ نشان‌دهنده نرمال بودن داده‌ها می‌باشد، می‌توان گفت که توضیح داده‌ها نرمال است.

تحلیل فرضیه‌ها

- بین ویژگی‌های اجتماعی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی دار وجود دارد.

جدول ۳: آزمون همبستگی پیرسون

زنان عادی	زنان آسیب‌دیده	متغیر پیش‌بین متغیر ملاک	
		ضریب همبستگی	ویژگی‌های اجتماعی
۰.۲۹۸	۰.۵۴۲	سطح معناداری	
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	تعداد	
۰.۸۸۰	۰.۲۹۳	ضریب تعیین	

یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های اجتماعی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود دارد زیرا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده و مقدار ضریب همبستگی به دست آمده برای زنان آسیب‌دیده (۰.۲۹۳) می‌باشد و برای زنان عادی (۰.۸۸۰) می‌باشد. بر این اساس بین دو متغیر فوق تفاوت معناداری وجود دارد و می‌توان گفت که مقدار ۲۹ صدم درصد از واریانس تغییرات ویژگی‌های زنان آسیب‌دیده توسط ویژگی‌های اجتماعی قابل تبیین است و مقدار ۸۸ درصد آن نیز در زنان عادی توسط ویژگی‌های اجتماعی آنان قابل پیش‌بینی می‌باشد.

- بین ویژگی‌های خانوادگی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی دار وجود دارد.

جدول ۴: آزمون همبستگی پیرسون

زنان عادی	زنان آسیب دیده	متغیر پیش بین متغیر ملاک	
		ضریب همبستگی	ویژگی های خانوادگی
۰.۱۲۳	۰.۳۷۸	سطح معناداری	
۰.۰۴۱	۰.۰۰۰	تعداد	
۰.۰۱۵	۰.۱۴۹	ضریب تعیین	

نتایج نشان می دهد که بین ویژگی های خانوادگی در زنان آسیب دیده اجتماعی و عادی به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود دارد زیرا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده و مقدار ضریب همبستگی به دست آمده برای زنان آسیب دیده (۰.۳۸۷) می باشد و برای زنان عادی (۰.۱۲۳) می باشد. بر این اساس بین دو متغیر فوق تفاوت معناداری وجود دارد و می توان گفت که مقدار ۱۴ صدم درصد از واریانس تغییرات ویژگی های زنان آسیب دیده توسط ویژگی های خانوادگی قابل تبیین است و مقدار ۱ درصد آن نیز در زنان عادی توسط ویژگی های خانوادگی آنان قابل پیش بینی می باشد.

نتیجه گیری

بر اساس یافته ها عوامل و ویژگی های اجتماعی در زنان تأثیری قابل توجه در گرایش آن ها به مسائل اجتماعی مختلف دارد و منزله بستری جهت توسعه گرایش آن ها به آسیب یا به عوامل مثبت اجتماعی می باشد. لذا بر اساس یافته های پژوهش حاضر می توان گفت که زنان آسیب دیده اجتماعی دارای ویژگی های اجتماعی چون فاقد تحصیلات و مهارت های هستند که بتوانند موفقیت آن ها را در دستیابی به شغل مناسب تضمین کند. بیشتر این زنان کسانی هستند که یا به کلی بی سوادند و یا تحصیلات بسیار اندکی دارند. مهارت کم، تحصیلات اندک، نداشتن حامی که آن ها را از حیث اقتصادی و امنیتی محافظت نماید این عوامل موجب کشیده شدن آنان به سمت فحشا و مصرف مواد مخدر و سایر آسیب دیدگی های اجتماعی می شود، می باشد که زنان عادی در مقایسه با آنان معمولاً از تحصیلات عالی، مهارت های متوسط به بالا، سطح مالی متوسط و ... برخوردارند.

خانواده به عنوان محرک بسیاری از فعالیت های اجتماعی و فرهنگی در زنان تأثیری قابل توجه در توسعه آسیب های اجتماعی و گرایش یا مقابله با این آسیب ها در زنان می باشد. لذا بر اساس یافته های پژوهش حاضر می توان گفت که دخترانی که در خانواده های آشفته زندگی می کنند برای رهایی از شرایط دشوار خود دست به ازدواج های ناآگاهانه می زنند و چنین ازدواج هایی نیز معمولاً سرانجامی جز جدایی و غلتیدن در دام آسیب های اجتماعی ندارند. خانواده در قبال دختران خود مسئول است و می بایست برای آنان شرایط خانوادگی مهیا سازد که کمتر به سمت آسیب های اجتماعی کشیده شوند. در خانواده های موفق که اعضا کمتر دچار انحرافات اجتماعی و ... می شوند جمله به من چه یا به تو چه وجود ندارد به حق و حقوق یکدیگر احترام می گذارند به همدیگر اعتماد دارند با هم همدلی، همکاری همفکری دارند. اتحاد دارند و نگران سلامت روحی و جسمی یکدیگرند اگر خانواده ای ویژگی های غیر از این داشته باشد بی شک مسیر آسیب دیدگی را طی خواهد نمود؛

پیشنهادهای

- توصیه می‌شود جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی زنان، زمینه اشتغال و سرگرمی آن‌ها فراهم شود.
- توصیه می‌شود به خانواده که عاملی مهم در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی است، توجه ویژه گردد و به تقویت بنیان خانواده از جمله اولویت‌های مهم اجتماعی و فرهنگی برای کشور نگریسته شود.
- توصیه می‌شود، راهکارهای کاهش آسیب‌پذیری زنان از پایه شروع شود و جامعه در این زمینه از مقاطع ابتدایی و پایه پیش قدم باشد.
- توصیه می‌شود الگوی بومی شرایط و ویژگی‌های زنان آسیب‌دیده اجتماعی مورد شناسایی قرار گرفته و راه‌حلهایی متناسب با شرایط خاص زنان آسیب‌دیده اجتماعی بومی ارائه گردد.

منابع

- احمدی، بتول، علی محمدیان، معصومه، گلستان، بنفشه، باقری یزدی، عباس و شجاعی زاده، داود. (۱۳۸۵). *تاثیرخوشنونهای خانگی بر سلامت روان زنان متأهل در تهران*. مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۴، ۲، ۴۴-۳۵.
- بشری اولاد، عبدالهادی و دیگران (۱۳۸۶). "اختلال شخصیت در زنان زندانی شهرهای تهران و کرج"، فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سوم شماره دوازده.
- حاجی زاده، علی و خدائی مجد، وحید. (۱۳۹۸). *اثربخشی آموزش تاب آوری در کاهش افسردگی و اضطراب زنان آسیب دیده نگهداری شده در بهزیستی شهرستان تبریز*.
- پیرصالح، محبوبه. (۱۳۸۷). *بررسی علل اقتصادی، اجتماعی و روانی گرایش زنان به اعتیاد در بین گروهی از زنان مجتمع شبه خانواده شفق*؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه شناسی، دانشگاه تهران.
- دانیتو، آندره مورالی (۱۳۸۳) *جامعه شناسی روابط جنسی*، ترجمه حسن پویان: تهران: توس.
- رابینگتون، ارل و مارتین واینبرگ (۱۳۸۲) *رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسایل اجتماعی*، ترجمه رحمت الله صدیق سروسستانی، تهران: دانشگاه تهران.
- فرهنگی، ع.ا. (۱۳۸۴). *ارتباطات انسانی: مبانی*. تهران: نشر رسا. (چاپ هشتم).
- قلی زاده، ز؛ برزگری، ل؛ غریبی، ح؛ باباپور خیرالدینی، ج. (۱۳۸۹). *بررسی عوامل شخصیت نئو و رضایت زناشویی*. مجله علمی پژوهشی رفتار، روانشناسی بالینی و شخصیت دانشگاه شاهد. ۱۷ (۴۳): ۵۷-۶۶.
- معزی، معصومه، اعظمی، مهران، شاکری، مصطفی و پورحیدر، بهروز. (۱۳۸۷). *همسر آزاری و ارتباط آن با سلامت روان زنان استان چهارمحال بختیاری*. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ۱۶، ۱، ۲۵ - ۲۰.
- مهبودی، مسعود (۱۳۸۱). *مقایسه سبک اسناد علی زنان ویژه بازداشت شده با زنان عاد* (۱۳۷۷-۱۳۸۸). معاونت امور اجتماعی و توسعه مشارکت ها، مرکز امور مشارکت زنان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی (دانشکده روان شناسی).
- نصیری، معصومه (۱۳۸۱) *کجروی جنسی، علل و زمینه های آن*. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شمار ۵: ۲۲۱-۲۳۸.
- ویتن، وین (۱۳۸۳). *روانشناسی عمومی*، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: نشر روان. چاپ اول (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۲).

- Boritch, H (1997) *Fallen Women: Female Crime and Criminal Justice in Canada*, Toronto: ITP Nelson.
- Dalla, R. L. (2000) "Exposing the "Pretty Woman" Myth: A Qualitative Examination of the Lives of Female Street Waliking Prostitutes", *The Journal Of Sex Research*, 37: 344-353.
- Kaplan H. Sadocks B. Synopsis of psychiatry. 9th Ed. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins; 2007.p.48-50.
- Keyes. C. L. M. (2002). The mental health continuum: from languishing life. *Journal of Health and social Research*. 43: 207-222.
- Maddi, S (1989), *Personality theories*, Wadsworth, INC.
- Seng, M (1989) *Child Sexual Abuse and Adolescent Prostitution: A Comparative Analysis of Adolescence in Canadian Center for Justice Statistic, Street Prostitution in Canada*. *Juristat* ۱۳(۴).

Comparison of social and family characteristics in socially damaged and normal women of Bushehr city

Fariba Tashakori

Abstract

The current research was conducted with the aim of comparing social and family characteristics in socially disadvantaged and normal women of Bushehr city. Descriptive research method is correlation type. The statistical population of this research includes all injured and normal women of Bushehr city. Among the injured and normal women of Bushehr city, 200 people were selected as samples; A multi-stage random sampling method was used to select the sample. In this research, in order to collect information, two questionnaires of social factors affecting the deviation of women and girls who were injured and exposed to harm in welfare rehabilitation centers and a questionnaire of family conditions were used. Data were analyzed using descriptive statistics such as mean, standard deviation and frequency distribution and inferential statistics methods such as correlation coefficient, regression analysis and multivariate analysis of variance (MANOVA). The findings showed that there is a significant difference between social characteristics in socially disadvantaged and normal women, and there is a significant difference between family characteristics in socially disadvantaged and normal women.

Keywords: social characteristics, family characteristics, socially disadvantaged women, normal women, Bushehr city